

Tantern
KOMPLEX ÉS INTEGRÁLT TERÁPIÁS
TEVÉKENYSÉGEK

SZOCIALIZÁCIÓ

Speciális oktatás
Előkészítő osztály-IV. osztály
Súlyos/ igen súlyos intellektuális képességzavarral élő
és/vagy halmozottan sérült tanulók számára

Programa școlară
pentru aria curriculară
TERAPIE EDUCAȚIONALĂ COMPLEXĂ ȘI
INTEGRATĂ

Disciplina SOCIALIZARE

Învățăământ special
Clasa pregătitoare – clasa a IV-a
Dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate

Általános ismertető

A komplex és integrált terápiás tevékenységek a nevelő tanár feladatköréhez tartoznak, és a következő tevékenységeket foglalják magukba: önkiszolgálás fejlesztése, szociális készségek fejlesztése, kognitív fejlesztés, gyakorlati készségek fejlesztése és játékterápia. A fent említett nevelő tanár által megvalósuló tevékenységek kiegészítik, valamint segítik a gyógypedagógus tanár oktató-nevelői tevékenységét. A terápiás órák száma a gyermek egyéni fejlődésének és életkori sajátosságainak megfelelően vannak meghatározva.

A komplex és integrált terápiás tevékenységek tantervét a kompetencia alapú tervezés jellemzi. A tanterv biztosítja az intellektuális képességzavarral élő tanulók esetében az alapvető önellátási és szociális készségek fejlődését.

A mediált (irányított) tanulási helyzetekben megvalósuló, különböző kompetenciák kialakítását célzó didaktikai tevékenységek végcélja a sikeres társadalmi beilleszkedés.

A tanterv szerkezetileg a következőképpen épül fel:

- Általános ismertető
- Alapkompetenciák
- Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységekre adott példák
- Tanulási tartalmak
- Módszertani javaslatok.

A kompetenciák, a tanulás által szerzett ismeretek, készségek, képességek, és attitűdök együttesét jelentik, melyek lehetővé teszik az egyén számára az adott területen való specifikus problémák vagy általános problémahelyzetek megoldását különféle sajátos helyzetekben.

A specifikus kompetenciák az alapkompetenciákból származnak, ezek egy iskolai ciklus alatt történő formálódását, elsajátítási fázisait jelenítik meg. A specifikus kompetenciák megvalósítása, fejlesztése érdekében a tantervben **tanulási tevékenységekre** adunk példát, melyek a tanulók konkrét tapasztalatára épülnek, és amelyek különféle tanulási kontextusoknak megfelelő didaktikai stratégiákat foglalnak magukba.

A tanulási tartalmat az alapkompetenciák elsajátításához szükséges ismeretek, készségek, képességek együttese alkotja.

A fentnevezett tanterv rugalmas, szabad mozgásteret biztosít a tanárnak a különböző tanítási területek megvalósításában, ezáltal biztosítva, a didaktikai tevékenység

személyre szabottságát. A programban előírt különböző kompetenciák fejlesztése az osztályközösség és az egyén egyéni képességeihez igazodik.

A speciális oktatás didaktikai tevékenységeinek sajátossága a különböző didaktikai játékok és feladatok általi rehabilitáció. A tanterv középpontjában a gyermekekre összpontosító aktív és irányított tanulás áll. Ebben a szemléletben a tanulás nem egy passzív folyamat, hanem egy – a tanuló által megtapasztalt- személyes élmény.

Az empirikus (spontán) tanulás, mely az aktuális értelmi fejlődés területén teszi próbára a tanulót, nem bír fejlesztő jelleggel. Jelentős fejlődést azok a rehabilitációs tanítási helyzetek biztosítanak, amelyekben a gyereket körülvevő támogató környezet egy lépéssel éppen az aktuális fejlettségi szint előtt jár. A „legközelebbi fejlődési zóna” olyan sáv, amelyben a gyerek a környezet biztonságos védeltségét élvezve próbálgathat, és ez által fejlettebb szinten tud teljesíteni, mint amilyenre egyedül képes lenne. A fejlődés legközelebbi zónájára vonatkozó elmélet szerint a helyesen megtervezett tanulási folyamat mindig kicsivel magasabb rendű feladatokat kell kitűzzön a gyermek számára, mint amit az adott pillanatban önállóan el tud végezni. Ily módon a tanulónak éppen olyan mértékű intellektuális erőfeszítéseket kell tennie, amelyek fejlődésének leghatékonyabb kiváltói és optimális mozgatói.

A pedagógus által irányított és segített terápiás jellegű oktató-nevelő tevékenységben a gyermek mindig nagyobb mentális teljesítményre lesz alkalmas, mint amilyenre önállóan képes lenne. A legközelebbi fejlődési zóna jótékony segítségét használja a pedagógus, aki elfogadja és irányítja diákjainak próbálgatásait, így támogatva, hogy a válaszkeresés révén a diákok saját felismerésekhez jussanak.

A komplex és integrált terápiás tevékenységek négy alapvető fejlesztési területre osztható tanterven alapulnak:

- testi fejlődés
- észlelés fejlődése
- értelmi fejlődés
- személyiség fejlődése és szociális készségek fejlődése

A fejlesztési területek céljai és alkotóelemei a tanuló sajátosságainak és iskolázottsági szintjének megfelelően alkalmazandók.

A komplex és integrált terápiás tevékenységek területei:

1. kognitív fejlesztés

- a gyógypedagógus tanító oktató-nevelő tevékenységét kiegészítő és megerősítő tanulási tevékenységek;

2. gyakorlati készségek fejlesztése (foglalkoztató terápia)

- a környezeti elvárások és az önellátási szükségletek betöltéséhez szükséges készségek kialakítását célozza (kollázs, gyurma, képeslapok, dekorációk), magába foglalva a zeneterápiát;

3. önkiszolgálási készségek

- az önálló életvitelhez szükséges készségek kialakítása; személyes higiénia, társadalmilag elfogadott magatartási formák elsajátítása

4. szociális készségek

- a családi és szociális beilleszkedés elősegítése, viselkedési szabályok elsajátítása, szűkebb és tágabb környezetben való biztonságos tájékozódás (osztályteremben, iskolában, kirándulások, látogatások alkalmával);

5. játékterápia

- a szociális készségek fejlesztését támogatja, célja a csapatszellem, kommunikációs készség, alkotó készség, felelősségtudat erősítése;

Az intellektuális képességzavarral élő tanulók esetében a saját test ismerete és a külső környezet megtapasztalása elengedhetetlen feltétele az önkiszolgálási- szociális- és alkalmazkodási készségek megfelelő fejlődésének, valamint azon képesség kialakulásának, hogy a világot helyesen megismerje és megértse.

A környezet tudományos megismerése (direkt megtapasztalás, kutatás, megfigyelés) a világ különböző vetületeinek, a gondolkodás, tanulás és érdeklődés általi felismerését eredményezi.

A komplex és integrált terápiás tevékenységi területek által az iskola biztosítja a tapasztalati megismerés tudományos jellegét, az elsajátított ismeretek funkcionális ismeretekké váló alakulását, elősegítve ez által az eredményes alkalmazkodást.

A súlyos intellektuális képességzavarral élő tanulók által elsajátított tudományos fogalmak alapjául a konkrét, érzékszervek által megtapasztalt tudás szolgál. A megismerés aktív tapasztalati sajátossága segíti a tanulót az olyan összefüggések megértésében, mint szerv és annak működése (fül-hallás, szem-látás), szervezet és környezet kapcsolata.

A megismerési folyamatok strukturálódása egy komplex lépés, amelyet az értelmi fejlődés és az instrumentális tanulás (próba-szerencse tanulás) követ. Az intellektuális képességzavarral élő gyermek esetében az értelmi fejlesztés eltérő, sajátos jelleget ölt. A szenzomotoros fejlesztés (sajátos gyógypedagógiai tevékenység) által, befolyásolhatjuk a főbb területeket, mint a kommunikáció, értelmi képességek, önellátás, szociális készségek fejlődését.

A szenzomotoros és nagymozgások fejlesztését célzó terápiás tevékenységek elősegítik azon jártasságok, készségek kialakulását, amelyek az értelmi-, a kommunikációs- és a nyelvi képességek fejlődésében, valamint az alapvető matematikai fogalmak gyakorlatba ültetésében kiinduló pontot képeznek. A tér, idő és mennyiség észlelésével kapcsolatos ismeretek elsajátítása a matematikai ismertek megalapozását szolgálják, elősegítik a számfogalom kialakulását, valamint annak a mindennapi életben való helyes használatát (pénzhasználat, tömegközlekedési eszköz helyes kiválasztása).

A tantervi differenciálás a feladatokban, a segítségnyújtásban és az erőforrásokban valósul meg, így a tanulók képesek lesznek:

- érdeklődést kifejezni a saját személyük és a környezetük iránt
- felhasználni érzékelésüket a környezetük felismerésére és megismerésére
- tágítani a konkrét megtapasztalás mezejét
- megérteni ok –okozati összefüggéseket
- gyakorlatba ültetni a tanult ismereteket
- megismerni az egészséges életmód törvényeit
- használni az alapvető mérőeszközöket és mértékegységeket
- kísérletezni a különböző anyagok állapotváltoztatásaival
- tudatosítani a nappal-éjszaka, valamint az évszakok váltakozásait

Az intellektuális képességzavarral élő tanulók fejlesztése esetében számottevő eredmények érhetőek el a mindennapi életbe való alkalmazkodás és a társadalmi beilleszkedés területén.

A tanterv megvalósításához feltétlenül szükséges a nevelő tanár kreativitása, amely az oktatási tartalmak optimális kínálatának megválasztásában, a fejlesztő tevékenység folyamatos értékelésében és korrekciójában jut kifejezésre.

Alapkompetenciák

1. **Szociális képességek kialakítása és gyakorlása a mindennapi élethelyzetekhez való alkalmazkodás érdekében**
2. **Affektív képességek kialakítása, amelyek lehetővé teszik a közösségi élethelyzetekben és közvetlen környezetben megjelenő érzelmek és érzések kifejezését**
3. **A csoport követelményeinek megfelelő helyes magatartásformák gyakorlása**

Előkészítő osztály

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. Szociális képességek kialakítása és gyakorlása a mindennapi élethelyzetekhez való alkalmazkodás érdekében

Előkészítő osztály
1.1. Ismeri és betartja a viselkedési normákat iskolában, családban és iskolán kívül <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - osztálynormák/szabályok betartásához szükséges viselkedések kialakítása (padban ülés, tanórák menetének betartása) - iskolai követelmények betartásának gyakorlása - az osztályterem berendezése, díszítése - szociális szerepjátékok: Hogy viselkedem a családban?
1.2. Helyesen viszonyul különböző helyzetekben <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - társas viselkedésekre vonatkozó szerepjátékok - viselkedési minták utánzása (udvariassági formulák, köszönés, megszólítás) - verbális és nonverbális kommunikációs gyakorlatok a pozitív kapcsolatok kialakítása érdekében
1.3. Betartja a személyi biztonságra vonatkozó normákat és szabályokat <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - a tanuló fizikai biztonságához szükséges gyakorlatok (audio-vizuális anyagok, vizuális kommunikációs képkártyák, képek és korongok) - adekvát viselkedések kialakítása különböző helyzetekben - játékos tevékenységek: Hogyan jó?, Mi a jó, mi a rossz?

2. Érzelmek és érzések kifejezése különböző helyzetekben, csoportokban és környezetben

Előkészítő osztály
2.1. Alapérzelmek azonosítása különböző helyzetekben <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> Alapérzelmek: - egyszerű alapérzelmek azonosítása: vidám, szomorú, dühös, ijedt - érzelmek azonosítása szemléltetőeszközök segítségével: Mutasd a szomorú/vidám arcot!, stb.
2.2. Alapérzelmek felismerése <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> Alapérzelmek: - az érzelmek felismerése és megnevezése képek, feladatlapok segítségével - érzelmi állapotok utánzása szociális játékok által - a négy alapérzelem grafikus megjelenítése: vidám, szomorú, dühös, ijedt

3. A csoport követelményeinek megfelelő helyes magatartásformák gyakorlása

Előkészítő osztály

3.1. Önálló viselkedési minták megszilárdítása, mint a szociális alkalmazkodóképesség része

Példák tanulási tevékenységekre:

- szenzomotoros gyakorlatok: Mutasd/meséld el mit láttál!
- mozgások utánzása: Utánozz!
- gesztusok utánzása: Rázd ki a terítőt!
- szimbolikus játékok: Használd a zsebkendőd/szalvétát, mintha...!
- felnőttel való együttműködés gyakorlása, szükség esetén segítségkéréssel: Segítség!

3.2. Önálló magatartásminták tökéletesítése

Példák tanulási tevékenységekre:

- strukturált feladatok: Várd ki a sorod!, Utánozz!
- versenyjátékok
- társas tevékenységek: séta a parkban, vásárlás az üzletben
- utazás különböző járművekkel
- tematikus kirándulások

Tartalmak

Tartalmi területek	Előkészítő osztály
Viselkedési normák	Viselkedési normák a családban, az iskolában és az iskolán kívül
Viszonyulási készségek	Verbális és nonverbális kommunikáció a pozitív viszonyulás érdekében
Személyes biztonság	Megfelelő viselkedések különböző társadalmi környezetben
Érzelmeik	Érzelmeik kezelése különböző helyzetekben
Önálló viselkedések	Önálló viselkedés ismert környezetben

ÉRTÉKELÉSI KRITÉRIUMOK

MUTATÓK	VÉGSŐ ÉRTÉKELÉS		
	Megtanult/ teljesített	Folyamatban	Hiányos
1.A társadalmi együttélés alapvető magatartási szabályainak betartása			
2.Önkifejezés különböző módon			
3.Pozitív kapcsolatok a csoport más tagjaival			
4. Csoportos tevékenységekben való részvétel			

I. Osztály

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. Szociális képességek kialakítása és gyakorlása a mindennapi élethelyzetekhez való alkalmazkodás érdekében

I. osztály
1.1. Ismeri és betartja a viselkedési normákat iskolában, családban és iskolán kívül <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - osztálynormák/szabályok betartásához szükséges viselkedések kialakítása (padban ülés, tanórák menetének betartása) - tájékozódást segítő gyakorlati tevékenységek az iskola területén - változatos tematikájú szerepcserés játékok (család, iskola, tanár szerepek) - iskolai követelmények betartásának gyakorlása - az osztályterem berendezése, díszítése - szociális szerepjátékok: Hogy viselkedem a családban?
1.2. Helyesen viszonyul különböző helyzetekben <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - játékos gyakorlatok a tanár hangjának azonosítására: Ki beszél most veled? - játékos gyakorlatok az osztálytársak hangjának azonosítására: Az osztálytársaim - társas viselkedésekre vonatkozó szerepjátékok - viselkedési minták utánzása: udvariassági formulák, köszönés, megszólítás - verbális és nonverbális kommunikációs gyakorlatok a pozitív kapcsolatok kialakítása érdekében
1.3. Betartja a személyi biztonságra vonatkozó normákat és szabályokat <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - helyes testtartás a padban és az osztályteremben: Hol van az én/a te helyed? - osztályszabályok azonosítása/betartása - a tanuló fizikai biztonságához szükséges gyakorlatok (audio-vizuális anyagok, vizuális kommunikációs képkártyák, képek és korongok) - adekvát viselkedések kialakítása különböző helyzetekben - játékos tevékenységek: Hogyan jó?, Mi a jó, mi a rossz?

2. Érzelmek és érzések kifejezése különböző helyzetekben, csoportokban és környezetben

I. osztály
2.1. Alapérzelmek azonosítása különböző helyzetekben <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> Alapérzelmek: - egyszerű alapérzelmek azonosítása: vidám, szomorú, dühös, ijedt - különböző érzelmeket kifejező emberi arcok színezése: öröm, szomorúság, harag, félelem - ismerős hangok felismerése: nevetés, sírás

- érzelmek azonosítása változatos eszközök segítségével: szomorúnak tűnik, vidámnak tűnik, stb.

2.2. Alapérzelmek felismerése

Példák tanulási tevékenységekre:

Alapérzelmek:

- érzelmeket átélő személyeket ábrázoló kirakósok megoldása
- az érzelmek felismerése és megnevezése képek, feladatlapok segítségével
- érzelmi állapotok utánzása szociális játékok által
- gesztusok felismerése: ujjak felmutatása, rázása, vállak behajlítása, karok keresztbe tétele
- a négy alapérzelem grafikus megjelenítése: vidám, szomorú, dühös, ijedt

3. A csoport követelményeinek megfelelő helyes magatartásformák gyakorlása

I. osztály

3.1. Önálló viselkedési minták megszilárdítása, mint a szociális alkalmazkodóképesség része

Példák tanulási tevékenységekre:

- szenzomotoros gyakorlatok: Mutasd/meséld el mit láttál!
- mozgások utánzása: Utánozz!
- gesztusok utánzása: Rázd ki a terítőt!
- szimbolikus játékok: Használd a zsebkendőt/szalvétát, mintha...!
- mozgásos tevékenységek: séta párosával, előre/hátra járás, lépcsők megmászása, egyes állatok járásának utánzása
- felnőttel való együttműködés gyakorlása, szükség esetén segítségkéréssel: Segíts!

3.2. Önálló magatartásminták tökéletesítése

Példák tanulási tevékenységekre:

- strukturált feladatok: Várd ki a sorod!, Utánozz!
- különböző helyzetekhez való alkalmazkodás, gesztusokon, mozgásokon keresztül
- versenyjátékok
- társas tevékenységek: séta a parkban, vásárlás az üzletben
- utazás különböző járművekkel
- tematikus kirándulások

Tartalmak

Tartalmi területek	I. osztály
Viselkedési normák	Viselkedési normák a családban, az iskolában és az iskolán kívül
Viszonyulási készségek	Verbális és nonverbális kommunikáció a pozitív viszonyulás érdekében
Személyes biztonság	Megfelelő viselkedések különböző társadalmi környezetben
Érzelme	Érzelmei kezelése különböző helyzetekben
Önálló viselkedések	Önálló viselkedés ismert környezetben

ÉRTÉKELÉSI KRITÉRIUMOK

MUTATÓK	VÉGSŐ ÉRTÉKELÉS		
	Megtanult/ teljesített	Folyamatban	Hiányos
1.A társadalmi együttélés alapvető magatartási szabályainak betartása			
2.Önkifejezés különböző módon			
3.Pozitív kapcsolatok a csoport más tagjaival			
4. Csoportos tevékenységekben való részvétel			

II.

Osztály

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. Szociális képességek kialakítása és gyakorlása a mindennapi élethelyzetekhez való alkalmazkodás érdekében

II. osztály
1.1. Ismeri és betartja a viselkedési normákat iskolában, családban és iskolán kívül <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - osztálynormák/szabályok betartásához szükséges viselkedések kialakítása (padban ülés, tanórák menetének betartása) - tájékozódást segítő gyakorlati tevékenységek az iskola területén (osztály, étkeзде, orvosi rendelő) - játékos feladatok: osztálytársam jellemzése - iskolai követelmények betartásának gyakorlása - az osztályterem berendezése, díszítése - szociális szerepjátékok: Hogy viselkedem a családban?
1.2. Helyesen viszonyul különböző helyzetekben <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - szerepjátékok társas viselkedések mintájára - játékos gyakorlatok a tanár felismerésére gesztusain keresztül: Ki áll előttem? - játékos gyakorlatok az osztálytársak hangjának azonosítására: Ki az?, Ki kiáltott? - viselkedési minták utánzása: udvariassági formulák, köszönés, megszólítás - verbális és nonverbális kommunikációs gyakorlatok a pozitív kapcsolatok kialakítása érdekében
1.3. Betartja a személyi biztonságra vonatkozó normákat és szabályokat <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - személyes biztonság kialakítását célzó útmutatások (audio-vizuális eszközök, vizuális kommunikációs képkártyák, feladatok képekkel, korongokkal) - helyes testtartás a padban és az osztályteremben: Hol van az én/a te helyed? - osztályszabályok betartását célzó gyakorlatok - szerepjátékok tanult szabályok begyakorlására: Hol a helyem az osztályban?, Helyes viselkedés az osztályhoz közeli helyeken –folyosó, fürdő - adekvát viselkedések kialakítása különböző helyzetekben - játékos tevékenységek: Hogyan jó?, Mi a jó, mi a rossz?

2. Érzelmek és érzések kifejezése különböző helyzetekben, csoportokban és környezetben

II. osztály

2.1. Alapérzelmek azonosítása különböző helyzetekben

Példák tanulási tevékenységekre:

Alapérzelmek:

- egyszerű alapérzelmek azonosítása: vidám, szomorú, dühös, ijedt
- arckifejezések lerajzolása: öröm, szomorúság, harag, félelem
- hangfelismerő gyakorlatok: csengő, ajtónyitás, ajtócsukás
- különböző érzelmeket kifejező emberi arcok színezése: öröm, szomorúság, harag, félelem

2.2. Alapérzelmek felismerése

Példák tanulási tevékenységekre:

Alapérzelmek:

- az érzelmek felismerése és megnevezése képek, feladatlapok segítségével
- érzelmeket átélő személyeket ábrázoló kirakósok megoldása
- érzelmi állapotok utánzása szociális játékok által
- gesztusok elemzése: ujjak felmutatása, rázása, vállak behajlítása, karok keresztbe tévése) és társítása helyzetekhez
- a négy alapérzelem grafikus megjelenítése: vidám, szomorú, dühös, ijedt

3. A csoport követelményeinek megfelelő helyes magatartásformák gyakorlása

II. osztály

3.1. Önálló viselkedési minták megszilárdítása, mint a szociális alkalmazkodóképesség része

Példák tanulási tevékenységekre:

- szenzomotoros gyakorlatok: Mutasd/meséld el mit láttál!
- mozgások utánzása: Utánozz!
- sorozatképek elrendezése társas kontextusban: Megérkeztem az iskolába...mit tegyek?
- helyes viselkedésformákat ábrázoló képek társítása osztályteremben fellelhető eszközökkel: Mutass rá a...!
- gesztusok utánzása: Rázd ki a terítőt!
- szimbolikus játékok: Használd a zsebkendőd/szalvétát, mintha...!
- felnőttel való együttműködés gyakorlása, szükség esetén segítségkéréssel: Segíts!

3.2. Önálló magatartásminták tökéletesítése

Példák tanulási tevékenységekre:

- az iskolai program mozzanatainak felismerése: szünetben, az étkezdében, a rendelőben
- társas tevékenységek: séta a parkban, vásárlás az üzletben
- utazás különböző járművekkel
- tematikus kirándulások

Tartalmak

Tartalmi területek	II. osztály
Viselkedési normák	Viselkedési normák a családban, az iskolában és az iskolán kívül
Viszonyulási készségek	Verbális és nonverbális kommunikáció a pozitív viszonyulás érdekében
Személyes biztonság	Megfelelő viselkedések különböző társadalmi környezetben
Érzelme	Érzelmei kezelése különböző helyzetekben
Önálló viselkedések	Önálló viselkedés ismert környezetben

ÉRTÉKELÉSI KRITÉRIUMOK

MUTATÓK	VÉGSŐ ÉRTÉKELÉS		
	Megtanult/ teljesített	Folyamatban	Hiányos
1.A társadalmi együttélés alapvető magatartási szabályainak betartása			
2.Önkifejezés különböző módon			
3.Pozitív kapcsolatok a csoport más tagjaival			
4. Csoportos tevékenységekben való részvétel			

III. Osztály

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. Szociális képességek kialakítása és gyakorlása a mindennapi élethelyzetekhez való alkalmazkodás érdekében

III. osztály
1.1. Ismeri és betartja a viselkedési normákat iskolában, családban és iskolán kívül <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - osztálynormák/szabályok betartásához szükséges viselkedések kialakítása (padban ülés, tanórák menetének betartása) - iskolai környezetben való eligazodás: az iskolai étkezőben/osztályban/tornateremben/orvosi rendelőben - az osztálytársak hasonló és különböző tulajdonságainak felismerése - iskolai követelmények betartásának gyakorlása - az osztályterem berendezése, díszítése - iskolai és családi környezetben használt udvariassági formulák gyakorlása
1.2. Helyesen viszonyul különböző helyzetekben <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - társas viselkedésekre vonatkozó szerepjátékok - verbális és nonverbális kommunikációs gyakorlatok a pozitív kapcsolatok kialakítása érdekében - érzelmi töltetű szituációk gyakorlása: Hogyan dicsérünk meg másokat?, Hogyan veszünk részt csoportos tevékenységeken?, Hogyan fogadjuk a dicséretet?, Hogyan mondunk köszönetet?
1.3. Betartja a személyi biztonságra vonatkozó normákat és szabályokat <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - a tanuló fizikai biztonságához szükséges gyakorlatok (audio-vizuális anyagok, vizuális kommunikációs képkártyák, képek és korongok) - adekvát viselkedések kialakítása különböző helyzetekben - újonnan elsajátított szociális készségek begyakorlása-megerősítése-általánosítása minél több kontextusban: az osztályban, otthon, játszótéren, stb. - iskolában elsajátított szabályok gyakorlása - szabályok gyakorlása szerepjátékkal: iskolai környezetben való viselkedés - játékos tevékenységek: Hogyan jó?, Mi a jó, mi a rossz?

2. Érzelmek és érzések kifejezése különböző helyzetekben, csoportokban és környezetben

III. osztály
2.1. Alapérzelmek azonosítása különböző helyzetekben <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> Alapérzelmek: - egyszerű alapérzelmek azonosítása: vidám, szomorú, dühös, ijedt - érzelmek azonosítása szemléltetőeszközök segítségével: Mutasd a szomorú/a

- vidám arcot!, stb.
- érzelmek kifejezése társas érintkezés során

2.2. Alapérzelmek felismerése

Példák tanulási tevékenységekre:

Alapérzelmek:

- az érzelmek felismerése és megnevezése képek, feladatlapok segítségével
- hangszín, hangtónus felismerése: Ki beszél?, Hogyan beszél?, Hallgasd és találd ki!
- érzelmi állapotok utánzása szociális játékok által
- gesztusok elemzése: ujjak felmutatása, rázása, vállak behajlítása, karok keresztbe tévése
- a négy alapérzelem grafikus megjelenítése: vidám, szomorú, dühös, ijedt

3. A csoport követelményeinek megfelelő helyes magatartásformák gyakorlása

III. osztály

3.1. Önálló viselkedési minták megszilárdítása, mint a szociális alkalmazkodóképesség része

Példák tanulási tevékenységekre:

- szenzomotoros gyakorlatok: Mutasd/meséld el mit láttál!
- mozgások utánzása: Utánozz!
- gesztusok utánzása: Rázd ki a terítőt!
- sorozatképek elrendezése társas kontextusban: Mit teszek az iskolában?, Mit kell tegyek?
- iskolai viselkedést bemutató képek egyeztetése a megfelelő viselkedéssel: Így igen/Így nem...!
- szimbolikus játékok: Használd a zsebkendőd/szalvétát, mintha...!
- felnőttel való együttműködés gyakorlása, szükség esetén segítségkéréssel: Segíts!

3.2. Önálló magatartásminták tökéletesítése

Példák tanulási tevékenységekre:

- strukturált feladatok: Várd ki a sorod!, Utánozz!
- versenyjátékok
- az iskolai program mozzanatainak azonosítása és megkülönböztetése: szünetben, az étkezdében, a rendelőben
- napi tevékenységhez kötött cselekvések (napirend)
- társas tevékenységek: séta a parkban, vásárlás az üzletben
- utazás különböző járművekkel
- tematikus kirándulások

Tartalmak

Tartalmi területek	III. osztály
--------------------	--------------

Viselkedési normák	Viselkedési normák a családban, az iskolában és az iskolán kívül
Viszonyulási készségek	Verbális és nonverbális kommunikáció a pozitív viszonyulás érdekében
Személyes biztonság	Megfelelő viselkedések különböző társadalmi környezetben
Érzelmek	Érzelmek kezelése különböző helyzetekben
Önálló viselkedések	Önálló viselkedés ismert környezetben

ÉRTÉKELÉSI KRITÉRIUMOK

MUTATÓK	VÉGSŐ ÉRTÉKELES		
	Megtanult/ teljesített	Folyamatban	Hiányos
1.A társadalmi együttélés alapvető magatartási szabályainak betartása			
2.Önkifejezés különböző módon			
3.Pozitív kapcsolatok a csoport más tagjaival			
4. Csoportos tevékenységekben való részvétel			

IV. Osztály

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. Szociális képességek kialakítása és gyakorlása a mindennapi élethelyzetekhez való alkalmazkodás érdekében

IV. osztály
1.1. Ismeri és betartja a viselkedési normákat iskolában, családban és iskolán kívül <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - osztálynormák/szabályok betartásához szükséges viselkedések kialakítása (padban ülés, tanórák menetének betartása) - iskolai követelmények betartásának gyakorlása - az iskolaterületén kívüli tájékozódást szolgáló gyakorlati tevékenységek: (séta az üzletig, a parkban, szomszédoknál, hazafele önállóan vagy kísérvél) - önkiszolgálás, önkontroll és önállóság gyakorlása társas tevékenységtől függően - az osztályterem berendezése, díszítése - szociális szerepjátékok: Hogy viselkedem az iskolán kívül?
1.2. Helyesen viszonyul különböző helyzetekben <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - társas viselkedésekre vonatkozó szerepjátékok - társas kapcsolatok kiépítését célzó gyakorlatok: Hogyan választok barátokat?, Jó cselekedetek, helytelen cselekedetek! - viselkedési minták gyakorlása: udvariassági formulák, köszönés/megszólítás - verbális és nonverbális kommunikációs gyakorlatok a pozitív kapcsolatok kialakítása érdekében
1.3. Betartja a személyi biztonságra vonatkozó normákat és szabályokat <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> - a tanuló fizikai biztonságához szükséges gyakorlatok: audio-vizuális anyagok, vizuális kommunikációs képkártyák, képek és korongok - szociális helyzetek megkülönböztetése sorozatképek alapján: az osztályban, otthon, a játszótéren - elsajátított szabályok gyakorlása szerepjátékokkal: viselkedés az iskolában és azon kívül - adekvát viselkedések kialakítása különböző helyzetekben - játékos tevékenységek: Hogy helyes?, Helyesen viselkedett akkor, amikor...?

2. Érzelmek és érzések kifejezése különböző helyzetekben, csoportokban és környezetben

IV. osztály
2.1. Alapérzelmek azonosítása különböző helyzetekben <i>Példák tanulási tevékenységekre:</i> Alapérzelmek: - egyszerű alapérzelmek azonosítása: vidám, szomorú, dühös, ijedt - érzelmek azonosítása szemléltetőeszközök segítségével: Mutasd a szomorú/a vidám arcot!, stb.) - érzelmek kifejezése társas érintkezés során
2.2. Alapérzelmek felismerése

Példák tanulási tevékenységekre:

Alapérzelmek:

- hangszín, hangtónus felismerése: Ki beszél?, Hogyan beszél, Hallgasd és találd ki!
- érzelmi állapotok megnevezése szociális játékok által (utánzás, pantomim)
- képeken, rövid filmekben, történetekben megjelenő érzelmi állapotok elemzése és megbeszélése

3. A csoport követelményeinek megfelelő helyes magatartásformák gyakorlása

IV. osztály

3.1. Önálló viselkedési minták megszilárdítása, mint a szociális alkalmazkodóképesség része

Példák tanulási tevékenységekre:

- viselkedés társas helyzetekben (információ kérés: Hol van a titkárság?)
- képsorozatok szociális tevékenységekkel való egyeztetése: Mit teszek az iskolában/a parkban/az üzletben?
- iskolai viselkedést bemutató képek egyeztetése a megfelelő viselkedéssel: Így igen/Így nem...!
- szociális készségek gyakorlása társas helyzetekben

3.2. Önálló magatartásminták tökéletesítése

Példák tanulási tevékenységekre:

- strukturált feladatok: Várd ki a sorod!, Utánozz!
- versenyjátékok
- a hét napjainak azonosítása és megkülönböztetése: tegnap, ma, holnap, hétfő... péntek
- napszakok megkülönböztetése képekkel (napszaknak megfelelő cselekvések: reggeli, délutáni, esti tevékenységek)
- társas tevékenységek: séta a parkban, vásárlás az üzletben
- utazás különböző járművekkel
- tematikus kirándulások

Tartalmak

Tartalmi területek	IV.osztály
Viselkedési normák	Viselkedési normák a családban, az iskolában és az iskolán kívül

Viszonyulási készségek	Verbális és nonverbális kommunikáció a pozitív viszonyulás érdekében
Személyes biztonság	Megfelelő viselkedések különböző társadalmi környezetben
Érzelmek	Érzelmek kezelése különböző helyzetekben
Önálló viselkedések	Önálló viselkedés ismert környezetben

ÉRTÉKELÉSI KRITÉRIUMOK

MUTATÓK	VÉGSŐ ÉRTÉKELÉS		
	Megtanult/ teljesített	Folyamatban	Hiányos
1.A társadalmi együttélés alapvető magatartási szabályainak betartása			
2.Önkifejezés különböző módon			
3.Pozitív kapcsolatok a csoport más tagjaival			
4. Csoportos tevékenységekben való részvétel			

Módszertani javaslatok

A **Szocializáció** tanterv a súlyos/igen súlyos intellektuális képességzavarral élő és halmozottan sérült gyerekek személyiségének felépítésében tartópillért képez. A problémás viselkedés csökkentése érdekében a program általános és speciális kompetenciákat különböző típusú tevékenységeket javasol azzal a céllal, hogy a gyerekek

egy átfogó képet kapjanak a társas élet különböző aspektusairól és kommunikációs lehetőségeiről.

Társas kapcsolatokhoz szükséges kompetenciák fejlesztéséhez a program különböző tevékenységeket kínál: énkép kialakítása, szociális érettség elősegítése, szociális készségek gyakorlása terén. Ugyanakkor hozzátesz olyan tevékenységeket is, amelyek az egymásra figyelmet és egymás iránti érzékenységet (empátiát) fejlesztik, olyan aspektusokra fókuszálva, mint például saját maguk és mások jogainak felismerése/elismerése, saját maguk és mások iránti felelősségvállalás.

Az iskolai tantervben a Szocializáció területe nélkülözhetetlen, mivel a súlyos intellektuális képességzavarral élő gyerekeknek szükségük van közvetlen útmutatásra a kapcsolataik kialakításához.

Az újdonság jegyében a program értékelési kritériumokat javasol és interdiszciplináris szempontokat kínál.

A súlyos intellektuális képességzavarral élő és halmozottan sérült tanulók részére szerkesztett **Szocializáció program** tevékenységei elősegítik az iskolai csoportokhoz való alkalmazkodást, az iskolai követelményeknek megfelelő viselkedés kialakítását, az érzelmek helyes kifejezését és értelmezését.

Az ajánlott tevékenységek biztosítják a pedagógus számára a didaktikai feladatok/tartalmak egyénre szabását a gyerekek képességei, lehetőségei és fejlettségi szintjüknek megfelelően, pozitív megerősítéssel, jutalmazással módosítva a gyerekek viselkedését a helyes magatartásminták irányába.

Az ilyen típusú tevékenységekkel a pedagógus alakítja, fejleszti a gyerekek szociális kapcsolatalkotási képességeit különböző helyzetekben, hangsúlyt fektetve a közreműködésre és a biztonságos légkör kialakítására.

Bibliografie

- Albu, C., (2006), *Psihomotricitate*, Ed. Institutul European;
- Asociația RENINCO România, (2002), *Curriculum pentru copii cu deficiențe (dizabilități) severe și profunde*;
- Asociația RENINCO România, (1998), *Educația integrată a copiilor cu handicap*;
- Asociația RENINCO România, (2000) *Ghid de predare-învățare pentru copiii cu CES*;
- Ausubel, P.D., (1986) *Învățarea în școală*, E.D.P., București;
- Gherguț, A., (2013), *Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Ed. Polirom, București;
- Leaf, R., McEachin, J., (2011), *Ghid de terapie ABA*, partea a II-a Programe de Lucru, București, Editura Frontiera;
- Neamțu, C., (2003). *Devianța Școlară- Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament ale elevilor*, Editura Polirom, Iași;
- Radu, Gh., (coord.), (1999), *Introducere în psihopedagogia școlarilor cu handicap*, București, Editura Pro Humanitate;
- Păunescu, C., Mușu, I., (1990), *Recuperarea medico-pedagogică a copilului handicapat mintal*, Ed. Medicală, București;
- *** (2008), *** Programa de terapie educațională complexă și integrată pentru elevii cu dizabilități severe, profunde și/sau asociate*, nr. 5234/2008;
- *** (2014), *ABILITAREA CURRICULARĂ A CADRELOR DIDACTICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR PENTRU CLASA PREGĂTITOARE* -Program de formare continuă pentru cadrele didactice din învățământul primar, Ministerul Educației Naționale, Universitatea din

București - Departamentul de Formare a Profesorilor și SOFTWIN SRL, CCD Argeș, Brașov, Brăila, București, Caraș-Severin, Cluj, Dolj, Iași.

Grupul de lucru

Liana Maria MITRAN, coordonator Ministerul Educației Naționale

Vasilica COMIȘEL, coordonator Inspectoratul Școlar Județean Prahova

Nume, prenume	Instituție de apartenență
Lixandru Ioana Iuliana	Centrul Școlar de Educație Incluzivă, Orașul Vălenii de Munte
Ene Sanda Monica	Centrul Școlar de Educație Incluzivă, Orașul Vălenii de Munte
Gociu Claudia	Centrul Școlar de Educație Incluzivă nr.1 Ploiești

Fordítás:

Név	Intézmény neve
Cândeia-Oláh Sarolta	2-es számú Inkluzív Oktatási Központ - Marosvásárhely
Farkas Rozália Aranka	2-es számú Inkluzív Oktatási Központ - Marosvásárhely
Gál Kinga	2-es számú Inkluzív Oktatási Központ - Marosvásárhely
Halmen Emese	2-es számú Inkluzív Oktatási Központ - Marosvásárhely
Simon Adél	2-es számú Inkluzív Oktatási Központ - Marosvásárhely
Székely Lenke	2-es számú Inkluzív Oktatási Központ – Marosvásárhely
Újfalvi Zsófia	2-es számú Inkluzív Oktatási Központ - Marosvásárhely